

УДК 378.147:81'24

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Камінська О.М.

Національний університет «Львівська політехніка»

У статті відображено засоби та методи викладання іноземних мов у технічних навчальних закладах. Виокремлено суперечності, проблеми та визначено фактори, що зумовлюють особливості навчання студентами технічних навчальних закладів іноземних мов, розглянуто використання інноваційних та інтерактивних технологій при навчанні, подано класифікацію сучасних технічних засобів навчання за їх функціями та ступеню важливості.

Ключові слова: навчання іноземних мов, вищі технічні навчальні заклади, мовна підготовка, професійна компетентність, зміст та методи викладання, навчально-методичний комплекс.

Постановка проблеми. У зв'язку з сучасними соціально-політичними змінами, що безперервно відбуваються в Україні, постає питання нових тенденцій щодо розвитку педагогічної науки, а саме впровадження інформаційних методів навчання у вищій школі. Це, насамперед, пошук ефективних форм і методів організації навчального процесу, переосмисленню мети й змісту навчання. Підвищення якості іншомовної підготовки студентів вищого технічного навчального закладу, зростання рівня конкурентоспроможності випускників на ринку праці, зумовлюють вдосконалення організації навчального процесу у вищих технічних навчальних закладах. В Україні сьогодні на державному рівні розробляються програми для впровадження інформаційних технологій в освітній процес. Інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (Інтернет) та мультимедійних технологій, адже мультимедійні засоби навчання займають важливе місце у розвитку інформаційного суспільства.

Зокрема, в «Національній доктрині розвитку освіти в Україні» зазначається, що «Головною метою в контексті створення інформаційного суспільства й освітньо-інформаційного простору є забезпечення доступу до інформації широкого спектру споживання; належне інформаційне забезпечення всіх гілок влади; розвиток та впровадження сучасних комп'ютерних технологій у системі освіти, державного управління, науці та інших сферах; створення в найкоротші строки необхідних умов для забезпечення широкого доступу навчальних закладів, наукових та інших установ до мережі Інтернет; розширення й удосконалення подання у мережі Інтернет об'єктивної політичної, економічної, правової, екологічної, науково-технічної, культурної та іншої інформації про Україну; розвиток освітніх і навчальних програм на базі комп'ютерних інформаційних технологій» [1, с. 29-30].

Напрями реформування професійної підготовки майбутніх спеціалістів окреслені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійно-технічну освіту», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті та інші. Усе це обумовлює необхідність пошуків нових підходів до навчання іноземної мови як обов'язкової навчальної дисципліни у вищо-

му технічному закладі освіти, впровадження в навчальний процес інноваційних технологій навчання та методик, які сприятимуть формуванню навичок і вмінь іншомовного професійно орієнтованого спілкування на основі набутої системи знань. Застосування інтерактивних технологій і методів навчання іноземних мов у неформальних ВНЗ дозволяє розвивати основи нестандартного мислення студентів, відхилитися від стереотипності у мисленні й мовленні, покращує уяву, підвищує інтерес, зацікавленість до вивчення іноземної мови, навички комунікативного спілкування, інтелектуальну, емоційну, мотиваційну та інші сфери. Впровадження цих технологій і методів навчання у практику роботи вищих навчальних закладів освіти вимагає теоретичних досліджень, коригування й певних уточнень.

Розглядаючи проблему інтеграції інформаційних технологій у освітньому процесі, зауважимо, що значна увага на сучасному етапі приділяється матеріально-технічному, програмному, методичному забезпеченню щодо використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Проведення моніторингових, аналітичних та інших досліджень, участь у міжнародних проєктах, сприяє виробленню стратегічних підходів до впровадження інформаційних технологій у навчальний процес, що значно сприяє виявленню тенденцій та аналізу проблем і просуванню їх розв'язання. Особливо цікавим і перспективним є використання сучасних мобільних пристроїв в напрямку технологій дистанційного навчання, як мобільного навчання. Головна проблема, з якою сьогодні стикаються викладачі – це ефективне використання засобів інформаційних технологій у викладанні іноземних мов. Основна мета навчання студентів вищих технічних закладів полягає у формуванні професійної компетенції спеціаліста за своїм фахом. Відомо, що професійна компетенція складається з двох частин: професійної комунікативної компетенції та іншомовної комунікативної компетенції. У методиці навчання іноземних мов важливу роль для організації ефективного формування складових комунікативної компетенції відводять технічним засобам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз педагогічних досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що підґрунтям у розробці педагогічних технологій слід вважати багатий досвід, накопичений вищою школою у питаннях органі-

зації й оптимізації навчання, який відобразили у своїх роботах видатні вчені: С.І. Архангельський, Ю.К. Бабанський, В.П. Беспалько, С.У. Гончаренко, Р.С. Гуревич, В.І. Євдокімов, І.Я. Лернер, А.С. Нісімчук, О.С. Падалка, О.М. Пехота, І.Ф. Прокопенко, С.О. Сисоєва, М.М. Скаткін, Н.Ф. Талізін, С.Т. Шацький, О.Т. Шпак та інші.

Педагогічні і теоретичні аспекти використання інформаційних технологій у навчальному процесі досліджені у працях Б.Б. Бесєдіна, Ю.В. Горошка, М.І. Жалдака, Ю.О. Жука, В.І. Загвязінського, Ю.І. Машбиця, В.М. Монахова, Н.В. Морзе, А.В. Пенькова, Є.С. Полат, С.А. Ракова, Ю.С. Рамського та інших. Теоретичні й практичні аспекти використання інтерактивних технологій і методів навчання у вищих навчальних закладах представлені в роботах М.В. Кларіна, Л.В. Пироженко, Є.І. Пометун, Г.К. Селевко, В.В. Серікова та інших вітчизняних і зарубіжних учених. Інтерактивні технології навчання, як технології, що сприяють соціальному становленню особистості, розглянуті в роботах Б.Г. Ананьєва, Л.С. Виготського та ін.

Мета статті: розглянути особливості використання нових інформаційних технологій у навчанні майбутніх фахівців іноземної мови, визначення та аналіз найбільш перспективних педагогічних технологій, що широко застосовуються у навчальному процесі.

Сучасна методика навчання іноземних мов багата на комунікативні методи навчання, мета яких є досягнення вмінь мовленнєвої комунікації. Найбільш оптимальним у навчанні іноземним мовам студентів є поєднання декількох (усно-слухова, аудіовізуальна, аудіолінгвальна, діяльнісно-комунікативна, свідомо-практична, системно-комунікативна), що дозволяє досягнути інтегрованої мети навчання іноземної мови у ВТНЗ. Зокрема, оволодіння мовленнєвими вміннями на рівні, достатньому для здійснення іншомовного професійного спілкування [2, с. 94].

З точки зору специфічності іноземна мова є принципово відмінною від будь-яких інших навчальних дисциплін. Першою і найбільшою відзнакою іноземної мови є безмежність, «безрозмірність» [4, с. 123]. Для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах освіти використовують різні педагогічні технології. Їх розробка і застосування спрямовані на вибір та обґрунтування способів і прийомів навчання, форм контролю знань і умінь, вибір методів мотивації і активізації пізнавальної діяльності.

Серед сучасних українських розробок методик підготовки майбутніх фахівців одне з провідних місць займає впровадження кейс-технологій. Це поняття прийшло з американської педагогіки і означає «...активне вивчення матеріалу, як під керівництвом викладача, так і в групі, з метою отримання якомога більше відомостей з проблеми, що вивчається, для аналізу і прийняття оптимального рішення практичної ситуації» [3].

Багатомовність та полікультурність є необхідними для нового покоління Європи і, зокрема, України. До випускників вищих навчальних закладів висуваються нові вимоги щодо володіння іноземними мовами. Інформатизація сфери освіти все більше набирає значення у цій галузі і

вступає в новий етап свого розвитку. Тому необхідно залучати нові інформаційні, мультимедійні та інші комп'ютерні технології до навчального процесу у вищому технічному навчальному закладі. Актуальними є питання, від яких значною мірою залежить загальне уявлення про можливість комп'ютера, у тому числі і його місця, ролі та функцій у навчанні іноземної мови. Важливим напрямом покращення рівня викладання, удосконалення навчального процесу іноземної мови у неможливому вищому навчальному закладі є використання різноманітних методик, зокрема тих, що базуються на сучасних інформаційних технологіях, а також використання сучасних підходів до викладання, нових навчальних засобів, технічного оснащення, ефективних засобів перевірки та контролю знань.

За новою програмою Міністерства освіти у вищих навчальних закладах проводиться скорочення кількості аудиторних годин і збільшення годин, що відводяться на самостійну роботу студентів. У зв'язку з цим, поступово змінюється роль викладача у навчальному процесі. Роль викладача перетворюється на організатора та керівника, експерта та консультанта самостійної роботи студента; використовувати більш ефективні засоби навчання, які б виконували у навчальному процесі інформативну, формуючу, мотивуючу, систематизуючу та контролюючу функції. Отож, необхідно розробляти та впроваджувати новітні комп'ютерні засоби навчання, такі як: електронні посібники, підручники, методичні вказівки, мультимедійні курси навчання, тренінгові та тестові програми тощо.

Щоб працювати за вищезазначеними вимогами, потрібно забезпечити три складові процесу. По-перше, у наявності повинна бути апаратно-програмна база, тобто технологічне забезпечення. По-друге, потрібно розробити відповідні електронні навчально-методичні засоби (підручники, посібники, методичні вказівки чи рекомендації щодо використання електронного носія інформації). І, по-третє, необхідно провести відповідну підготовку викладачів.

Ефективність створення та впровадження новітніх комп'ютерних засобів у процес навчання іноземних мов у вищій технічній школі значною мірою залежить від відповідності концептуальним задачам створення електронних засобів навчання як для позааудиторного (дистанційного), так і для аудиторного процесу навчання. Дидактичні можливості електронних засобів навчання призначені сприяти кращому засвоєнню знань, формуванню та розвитку різного типу вмінь і навичок, а саме, вмінь аудіювання на основі адаптованих та автентичних звукових текстів, вмінь монологічного і діалогічного мовлення, вмінь і навичок перекладу та реферування текстів за фахом, вмінь і навичок читання з безпосереднім використанням матеріалів мережі Інтернет та локальних мереж. Також вони допомагають підвищити інформативну ємність та наочність, розширити активний та пасивний словники і підсилити мотивації самостійної роботи студентів. Електронні засоби навчання формують креативність, розвиток творчої активності студентів, мотивації пізнавальної діяльності, потреби використовувати іноземні мови в інтерактивному спілкуванні

і культуру спілкування. Такі засоби навчання дають викладачам можливість індивідуалізувати і диференціювати роботу студентів, обираючи темп і обсяг навчального матеріалу, рівень його складності, а також контролювати зі зворотним зв'язком і діагностикою, підвищуючи його об'єктивність.

Загалом комп'ютерні програми та їх функції можна класифікувати як, наприклад: тренувальні, допоміжні, наставницькі, довідкові, контролюючі, навчально-ігрові. Особливість усіх видів комп'ютерних програм навчання – це наявність зворотного зв'язку. Зворотній зв'язок може бути як зовнішній, так і внутрішній. Зовнішній зворотний зв'язок дає можливість викладачу контролювати, оцінювати і корегувати взаємодію студента і комп'ютера. Внутрішній зворотний зв'язок дозволяє студенту робити певні висновки щодо результативності власної навчальної діяльності, надає необхідну допомогу та роз'яснення, а також, якщо потрібно, демонструє правильну відповідь або спосіб виконання певних дій.

Самостійна робота студентів на основі мультимедійних засобів навчання сприяє формуванню високої культури праці; формуванню та розвитку прийомів і навиків самостійно навчатись; виробляє розумові уміння аналізу, синтезу, порівняння, навчає самостійному мисленню тощо. У процесі роботи з друкованими матеріалами навчальної літератури в багатьох студентів виникають певні труднощі, пов'язані з недостатньою кількістю примірників літератури за фахом іноземною мовою.

Значна кількість електронних засобів навчання є багатофункціональними. Це електронні підручники та посібники, які містять систематизований навчальний матеріал відповідно до вимог програми викладання іноземної мови. Електронні підручники є засобом навчання в педагогічній системі дистанційного навчання, що містить елементи, властиві будь-якій дидактичній системі. На жаль, зараз електронні підручники більшою мірою є додатковим засобом при організації навчального процесу в межах традиційної освітньої системи. Електронні засоби навчання повинні забезпечувати неперервність і повноту певного дидактичного циклу процесу навчання за умови здійснення інтерактивного зворотного зв'язку як зовнішнього, так і внутрішнього.

Дистанційне навчання – це така форма навчання, що базується на використанні широкого діапазону традиційних та новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій та технічних засобів з повним забезпеченням науко-

во-методичними матеріалами. За даними МОН України практично всі вищі заклади підключені до глобальної мережі Інтернет. Отож, принципово важливо забезпечити можливість віддаленого доступу студентів до електронних бібліотек будь-якого вищого навчального закладу, а не тільки до локальних електронних бібліотек, враховуючи сучасні технології дистанційного навчання.

Сучасні технології дистанційного навчання розділяють на такі форми:

- інтерактивні (електронні підручники, новітні мультимедійні засоби, відео конференції);
- не інтерактивні (друковані підручники з аудіо чи відео компонентами).

Варто застосовувати такі форми сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій на різних видах занять в інформаційно-пошуковій, експериментально-дослідницькій і самостійній навчальній діяльності, зокрема в діяльності студентів з метою обробки отриманої інформації, здобуття знань і формування вмінь та навичок. Отож, доцільно поєднувати гіпертекстові засоби (електронні підручники, довідники, методичні розробки з тем), демонстраційні (мультимедійні засоби) і контролюючі або тестові засоби.

Висновок. Отже, прогресивні педагоги продовжують пошук новітніх підходів дистанційного навчання іноземних мов, розробляють загальні положення концепції дистанційного навчання іноземних мов у вищих закладах. Відсутність спільного підходу до розробки методики практичних курсів дистанційного навчання іноземних мов є основною методичною проблемою цієї галузі. Дана проблема помітно уповільнює процес впровадження дистанційного навчання іноземних мов на практиці. Це зумовлено як її відносною новизною, так і її складністю, викликаною наслідком впровадження новітніх інформаційних технологій на саму методику навчання іноземних мов.

Потенційні переваги інформаційних технологій очевидні: можливість будувати легко адаптовані до потреб користувача програми навчання, незалежні від місця та часу навчання, можливість швидкого оновлення курсів. Використання інформаційних технологій дозволяє зробити навчання більш ефективним та індивідуалізованим. Особливість процесу навчання за допомогою комп'ютера викликає інтерес до навчання; комп'ютер створює умови для переходу на більш високий рівень інтелектуальної праці. Технології навчання, що орієнтовані на застосування засобів інформаційних технологій, можуть значно полегшити і якісно поліпшити роботу викладача, підняти рівень знань та умінь студентів.

Список літератури:

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті // Педагогічна газета. – 2001. – 7 липня. – С. 4-6.
2. Гальскова Н. Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя / Н. Д. Гальскова. – М.: АРКТИ, 2003. – 192 с.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
4. Зимняя И. А. Психология перевода: Учебное пособие / Сост. И. А. Зимняя, В. И. Ермолович. – М.: Просвещение, 1981. – 123 с.
5. Машбиць Ю. І., Гокунь О. О., Жалдак М. І., Комісаров О. Ю., Морзе Н. В. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України; Інститут змісту і методів навчання. – К., 1997. – С. 259-261.
6. Минзов А. С. Проблемы обучения с использованием Интернет // Материалы Всероссийской научно-методической конференции ИОЛ-99. – С. 76.

Каминская О.М.

Национальный университет «Львовская политехника»

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ В ВЫСШИХ ТЕХНИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Аннотация

В статье отражены средства и методы преподавания иностранных языков в технических учебных заведениях. Выделены противоречия, проблемы и определены факторы, обуславливающие особенности обучения студентами технических учебных заведений иностранных языков, рассмотрено использование инновационных и интерактивных технологий при обучении, представлена классификация современных технических средств обучения по их функциям и степени важности.

Ключевые слова: обучения иностранным языкам, высшие технические учебные заведения, языковая подготовка, профессиональная компетентность, содержание и методы преподавания, учебно-методический комплекс.

Kaminska O.M.

Lviv National Polytechnic University

INFORMATION TECHNOLOGY OF FOREIGN LANGUAGE TRAINING IN HIGHER TECHNICAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Summary

The article describes the means and methods of teaching foreign languages in technical education. Contradictions and problems are distinguished and the factors, which determine the features of foreign languages teaching of students of technical schools, are shown. The use of innovative and interactive technologies in teaching is examined and classification of modern technical means of training according to their functions and degree of importance is submitted.

Keywords: teaching of foreign languages, high technical educational institutions, language training, professional competence, content and teaching methods, educational-methodical complex.

УДК [378.011.3-051:373.3]:613.955

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Красюк Л.В.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

У статті розглядається проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування здорового способу життя. З'ясовано суть поняття «підготовка майбутніх учителів початкових класів», «здоровий спосіб життя». Проаналізовано програму з навчального предмета «Основи здоров'я». Виділено та обґрунтовано три етапи підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування здорового способу життя: теоретичний, практичний та самостійної роботи. Проаналізовано навчальний інтегрований курс «Методика навчання освітньої галузі «Здоров'я і фізична культура».

Ключові слова: підготовка, майбутні учителі початкових класів, формування здорового способу життя, навчальні програми, інтегрований курс.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань, що стоять на сучасному етапі розвитку педагогічної освіти, є вдосконалення процесу професійної підготовки майбутніх учителів. Сучасна школа й характерні для неї інноваційні процеси, модернізація загальної й вищої освіти, актуалізують проблему підготовки професіоналів, що володіють сучасними педагогічними технологіями, здатними до творчості, мають індивідуальний стиль педагогічної діяльності.

Основне завдання вищих педагогічних навчальних закладів – підготувати студентів до майбутньої навчально-виховної діяльності. Така підготовка включає: оволодіння студентами необхідними базовими знаннями з певної кваліфікації, формування необхідних професійних умінь і навичок та особистісних якостей. У зв'язку з цим зростають вимоги до освітньої та професійної підготовки молодого вчителя, виникає необхідність здійснювати перехід до індивідуального підходу в